

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 27 listopada 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. Inspektorat w K. stwierdził, że R. T. jako pracownik u płatnika składek P. T. nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 22 lipca 2015 roku.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zgłoszenie R. T. do ubezpieczeń społecznych zostało dokonane po dniu, w którym mężczyzna stał się niezdolny do pracy, a zatem umowa o pracę została zawarta w celu skorzystania z prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, tj. z zasiłku chorobowego. W ocenie organu rentowego brak dowodów świadczenia pracy, krótkotrwałość zatrudnienia (3 dni przed dniem, w którym powstała niezdolność do pracy), brak list płac i list obecności, brak tytułu do ubezpieczenia chorobowego, niezatrudnienie na miejsce R. T. nowego pracownika w trakcie jego długiego okresu nieobecności w zakładzie pracy jednoznacznie świadczą o pozornym charakterze umowy o pracę /decyzja w aktach ZUS/.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. T. w dniu 5 stycznia 2016 roku, zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu od 22 lipca 2015 roku.

W uzasadnieniu R. T. wskazał, że rzeczywiście wykonywał pracę na podstawie umowy o pracę, co wyłącza jej pozorny charakter. Nadto wskazał, że nie wiedział, że jest chory na cukrzycę i nigdy wcześniej jej nie leczył /odwołanie – k. 2-6/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji /odpowiedź na odwołanie – k. 8-10/.

Postanowieniem z dnia 1 lipca 2016 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił wniosek R. T. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu /postanowienie - k. 50-53/.

Na rozprawie w dniu 6 marca 2018 roku wnioskodawca poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, zaś organ rentowy podtrzymał dotychczasowe stanowisko procesowe i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od wnioskodawcy i zainteresowanego w kwocie po 2.400 zł, uwzględniając wartość przedmiotu sporu /CD – k. 286, min. 23:50 – 38:49/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 lipca 2015 roku R. T. zawarł z P. T. prowadzącym przedsiębiorstwo pod nazwą (...)B. umowę o pracę na okres próbny od 22 lipca 2015 roku do 30 września 2015 roku w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku pracownika ogólnobudowlanego. Strony uzgodniły wynagrodzenie na kwotę 1.750 zł i wypłatę w formie gotówkowej /umowa o pracę – k. 18-19 w aktach ZUS/.

O możliwości zatrudnienia w firmie (...) dowiedział się bezpośrednio od P. T., który jest jego bratankiem. Z uwagi na posiadane doświadczenie jako pracownik fizyczny w budownictwie, zgłosił swoje zainteresowanie pracą i został przyjęty /dowód z przesłuchania R. T. zeznania– CD - k. 225, min. 14:05-25:36 i CD k- 285, min. 17:50-23:22, w zw. z CD k. 69, min. 00:14:45; dowód z przesłuchania zainteresowanego P. T. – zeznania CD k. 225, min. 28:35-40:26 w zw. z CD k-. 69, min. 00:02:22/

Do zakresu obowiązków R. T. jako pomocnika przy dociepleniach budynków należała w szczególności pomoc przy montażu docieplenia, czynności porządkowe, przygotowanie styropianu i kleju do montażu, mężczyzna nie wykonał prac na wysokości / zeznania świadka B. C. – CD k. 69, min. 00:24:24; zeznania świadka Ł. B. –CD k. 125, min. 00:05:04; dowód z przesłuchania R. T. – zeznania CD k. 225, min. 14:05-25:36 i k. 285, min. 17:50-23:22, w zw. z

CD k. 69, min. 00:14:45; dowód z przesłuchania zainteresowanego P. T. – zeznania CD k. 225, min. 28:35-40:26 w zw. z CD k. 69, min. 00:02:22/.

Do wykonywania powyższych prac budowlanych wnioskodawca nie musiał legitymować się szczególnymi kwalifikacjami. Przed rozpoczęciem pracy dostarczył pracodawcy zaświadczenie lekarskie z dnia 12 grudnia 2014 roku, wydane na użytek poprzedniego pracodawcy, o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku pracownika ogólnobudowlanego, ważne przez okres dwóch lat – do 12 grudnia 2016 roku oraz został przeszkolony w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej. Instruktaż ogólny z zakresie bhp i p.poż. przeprowadził w dniu 22 lipca 2015 roku specjalista ds. BHP inspektor ds. p.poż. A. P., zaś instruktaż stanowiskowy na stanowisku pomocnika przy pracach dociepleniowych przeprowadził pracodawca P. T. /zaświadczenie lekarskie – k. 16; karta szkolenia wstępnego i oświadczenie o przeszkoleniu BHP i p.poż. – k. 15 w aktach ZUS/.

Wnioskodawca rozpoczął pracę w dniu 22 lipca 2015 roku i wykonywał ją w godzinach od 7:00 do 15:30, w miejscu wykonania robót budowlanych, tj. przy dociepleniu bloku w Ł. przy ulicy (...). Wykonywał czynności pomocnicze przy dociepleniu budynku, nie wykonywał prac na wysokości, nie korzystał z rusztowań /zeznania świadka B. C. – CD k. 69, min. 00:24:24; zeznania świadka Ł. B. – CD k. 125, min. 00:05:04; dowód z przesłuchania R. T. zeznania – CD k.225, min. 14:05-25:36 i CD k.285 , min. 17:50-23:22, w zw. z CD. k. 69, min. 00:14:45; dowód z przesłuchania zainteresowanego P. T. zeznania – k. 225, min. 28:35-40:26 w zw. z CD k. 69, min. 00:02:22/.

W dniu 25 lipca 2015 roku R. T. w trakcie pobytu poza miejscem zamieszkania zasłabł. Na miejsce zdarzenia przyjechały służby medyczne, które udzieliły pierwszej pomocy, a następnie przetransportowały mężczyznę do Szpitala w Ł., gdzie był hospitalizowany na Oddziale Chorób Wewnętrznych w okresie od 25 do 31 lipca 2015 roku. Wówczas stwierdzono, że przyczyną dolegliwości były wysokie wartości glikemii, zdiagnozowano cukrzycę typu II, rozpoczęto leczenie cukrzyicy insuliną. Mężczyzna został wypisany do domu z zaleceniem dalszego leczenia w poradni, przyjmowania leków (Insulina (...) 3, S., S.) i stosowania diety cukrzycowej /historia choroby – k. 136-137; karta informacyjna leczenia szpitalnego – k. 138; skierowanie do szpitala – k. 140; dokumentacja medyczna – k. 141-164/.

Po zakończeniu hospitalizacji, w dniu 3 sierpnia 2015 roku R. T. wrócił do pracy i pracował do 27 sierpnia 2015 roku. Mężczyzna w dalszym ciągu źle się czuł i podjął leczenie w poradni. /dowód z przesłuchania R. T. – CD k. 225, min. 14:05-25:36 i CD k. 285, min. 17:50-23:22, w zw. z CD. k. 69, min. 00:14:45/.

Dalsze leczenie cukrzyicy R. T. kontynuuje w (...) sp.j. w M.. Z powodu złego stanu zdrowia nie wrócił do pracy u P. T., jak również nie podjął innej pracy. Wcześniej R. T. nie leczył się regularnie, doraźnie korzystał z pomocy lekarza rodzinnego. Po raz pierwszy cukrzycę zdiagnozowano u niego w 2008 roku. /dokumentacja medyczna – k. 197-206, 242-243, 257/.

W dniu 29 lipca 2015 roku płatnik składek P. T. przekazał do Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS za R. T. dokument zgłoszeniowy (...) z datą zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 22 lipca 2015 roku. Następnie płatnik przekazał raporty rozliczeniowe ZUS RCA za miesiąc lipiec 2015 roku z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 228,26 zł, za sierpień 2015 roku z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1.516,67 zł, za wrzesień 2015 roku z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 0,00 zł. Płatnik złożył również dokumenty rozliczeniowe (...), w których wykazał okres usprawiedliwionej nieobecności w pracy bez prawa do wynagrodzenia lub zasiłku od 25 lipca 2015 roku do 31 lipca 2015 roku, wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy od 28 sierpnia 2015 roku do 10 września 2015 roku oraz zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego od 11 września 2015 roku do 31 października 2015 roku. W dniu 10 września 2015 roku do Inspektoratu w K. wpłynął wniosek o wypłatę dla R. T. zasiłku z ubezpieczenia chorobowego za okres od 11 września 2015 roku /druki (...), ZUS RCA, (...)/.

Do 7 stycznia 2015 roku R. T. pracował w Euro-C. na stanowisku magazyniera-operatora wózka widłowego. W okresie od 8 stycznia 2015 roku do 21 lipca 2015 roku R. T. nie posiadał żadnego tytułu do ubezpieczeń społecznych / świadectwa pracy – k. 30-36; zapis na koncie w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS/.

Przedmiotem działalności firmy (...) są prace ogólnobudowlane, m.in. docieplanie budynków, tynkowanie. Liczba pracowników ulega częstym zmianom, gdyż jest to praca sezonowa. Firma wykonuje zlecenia w sezonie letnim, w okresie zimowym jest przestój. Przedsiębiorstwo (...) wykonuje prace budowlane w Polsce i zagranicą. Pracownicy wyjeżdżają na miesięczne czy dwumiesięczne wyjazdy np. do Belgii. W zależności od zapotrzebowania pracownicy są przesuwani pomiędzy budowami, tak aby zapewnić ciągłość pracy. Pracownicy wykonują pracę na podstawie umów o pracę oraz na podstawie umów zlecenia, otrzymują wynagrodzenie zwykle w formie gotówkowej /zeznania świadka B. C. – CD k. 69, min. 00:24:24; informacja z (...); lista pracowników – k. 234-236; dowód z przesłuchania zainteresowanego P. T. zeznania –CD k. 225, min. 28:35-40:26 w zw. z CD k. 69, min. 00:02:22/.

Główną przyczyną zatrudnienia R. T. był wzrost zleceń w okresie letnim i potrzeba zatrudnienia dodatkowego pracownika ogólnobudowlanego. Rozmowy P. T. z zarządem Wspólnoty Mieszkaniowej przy ulicy (...) w Ł. co do termoizolacji budynku były prowadzone w 2014 roku, zaś prace budowlane rozpoczęły się wiosną 2015 roku. Najpierw została wykonana modernizacja dachu, a następnie przystąpiono do prac dociepleniowych. Zapotrzebowanie na dodatkowego pracownika ogólnobudowlanego, który miał wykonywać czynności pomocnicze powstało, gdy rozpoczęto prace dociepleniowe. Nadzór inwestorski nad wykonaniem termoizolacji sprawował W. W., który współpracował z P. S. firmy była na tyle dobra, że pozwalała na zatrudnienie kolejnego pracownika / umowa – k. 170-174; faktury – k. 185; rozliczenie – k. 237; zeznania świadka W. W. –CD k. 286, min. 8:45-16:40; dowód z przesłuchania zainteresowanego P. T. zeznania CD – k. 225, min. 28:35-40:26 w zw. z CD k. 69, min. 00:02:22/.

Podczas nieobecności R. T. w pracy, na jego miejsce został przesunięty pracownik wykonujący pracę na innej budowie. W razie zwiększonego zapotrzebowania na prace budowlane P. T. współpracuje również z bratem M. T. na zasadzie podwykonawstwa /dowód z przesłuchania zainteresowanego P. T. zeznania– CD k. 225, min. 28:35-40:26 w zw. z CDk. 69, min. 00:02:22/.

P. T. nie prowadzi list obecności pracowników na budowach. Sprawami księgowymi i kadrowymi w przedsiębiorstwie (...) zajmuje się E. W. prowadząca biuro (...). Do zakresu obowiązków księgowej należy zgłaszanie pracowników do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, tworzenie akt osobowych pracowników, przygotowanie umów o pracę, kwestionariuszy osobowych, skierowań na badania lekarskie. W przypadku skierowań na badania lekarskie kobieta przygotowuje standardowy druk. Pracodawca również dysponuje takimi drukami i zdarza się, że przy zawieraniu umowy o pracę, wypełnia je we własnym zakresie /zeznania świadka E. W. – CD k. 188, min. 00:27:22; listy pracowników – k. 210-222/.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych powziął wątpliwość co do faktycznego świadczenia pracy przez R. T. i w dniu 1 października 2015 roku wszczął postępowanie administracyjne mające na celu wyjaśnienie zasadności podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu pozostawania w stosunku pracy u płatnika składek P. T. od 22 lipca 2015 roku / pismo – k. 2 w aktach ZUS/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie, w tym w szczególności opierając się na załączonych do akt sprawy dokumentach (akta ZUS, dokumentacja medyczna, dokumenty przedsiębiorstwa), których prawdziwość nie była kwestionowana, zeznaniach świadków oraz zeznaniach wnioskodawcy R. T. i płatnika P. T..

W ocenie Sądu zeznania wnioskodawcy, płatnika oraz świadków są spójne i wzajemnie potwierdzają się. Sąd nie dopatrywał się żadnych okoliczności pozwalających na odmówienie im wiarygodności. P. T. przekonująco wyjaśnił motyw zatrudnienia wnioskodawcy, zaś świadkowie potwierdzili, że R. T. faktycznie wykonywał pracę pod kierownictwem i nadzorem pracodawcy. Nadto, z załączonych dokumentów księgowych wynika, że stan finansowy przedsiębiorstwa w 2015 roku przedstawiał się dobrze i pozwalał na zatrudnienie pracownika.

Dokonując oceny zasadności zatrudnienia pracownika, należy mieć na uwadze, że przedmiotem działalności firmy (...) są prace ogólnobudowlane. W związku z charakterem pracy, która jest zintensyfikowana w sezonie letnim, liczba pracowników ulega częstym zmianom. Stanowisko, na którym został zatrudniony R. T., zostało utworzone w związku z wdrożeniem kolejnego etapu prac termoizolacyjnych budynku. Na przymiot wiarygodności zasługują zatem depozycje wnioskodawcy i płatnika, że rozmowy o możliwości zatrudnienia trwały od pewnego czasu, ale były uzależnione od przystąpienia do następnego etapu prac remontowych w postaci docieplenia budynku.

Nadto, okoliczność, że na miejsce wnioskodawcy nie został zatrudniony nowy pracownik, również nie może podważać zasadności przyjęcia do pracy R. T. jeżeli pracodawca przesunął na to miejsce innego pracownika. Specyfika pracy przedsiębiorstwa budowlanego rodziła konieczność przesuwania pracowników pomiędzy budowlami w celu zapewnienia ciągłości pracy, zastępstwa bez konieczności zatrudniania nowych pracowników w czasie krótkotrwałej nieobecności w pracy. Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku wnioskodawcy, który nie stawiał się w pracy z powodu hospitalizacji, a której czasu trwania nie można było z góry przewidzieć. Ostatecznie po opuszczeniu szpitala, R. T. stawiał się w pracy celem jej kontynuowania, co również wskazuje na zamiar faktycznego świadczenia pracy.

Po wtóre, okoliczność, że wnioskodawcę i płatnika łączą relacje rodzinne, nie może automatycznie implikować twierdzenia o pozornym charakterze umowy o pracę. Postępowanie dowodowe wykazało, że R. T. był traktowany jak każdy inny pracownik – najpierw został przeszkolony w zakresie BHP i ochrony przeciwpożarowej, następnie przeszedł instruktaż stanowiskowy, aż wreszcie przystąpił do rzeczywistego wykonywania obowiązków służbowych w warunkach podporządkowania pracowniczego, w czasie i miejscu wyznaczonym przez pracodawcę. Z treści zeznań świadków wynika, że takie same zasady wynagradzania były stosowane wobec wnioskodawcy, jak i innych pracowników.

Wreszcie brak jest podstaw do podważenia twierdzeń wnioskodawcy co do dotychczasowego procesu leczenia cukrzycy. Kompleksowa analiza zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej prowadzi do wniosku, że na przestrzeni co najmniej kilkunastu lat R. T. korzystał doraźnie z pomocy lekarza rodzinnego, ale nie leczył cukrzycy systematycznie, pomimo, że była ona już dużo wcześniej zdiagnozowana bo w 2008 roku. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że wnioskodawca nie jest osobą wykształconą i dbającą o swoje zdrowie na co niewątpliwie miała wpływ trudna sytuacja majątkowa i rodzinna. Wnioskodawca długi czas pozostawał bez zatrudnienia, nie jest osobą zamożną a ponadto jest samotny. Zamieszkuje w zaadaptowanym budynku gospodarczym na wsi. Trudno zatem wymagać od niego aby miał świadomość konieczności systematycznego leczenia schorzenia o charakterze przewlekłym. Przyczyną udzielenia pomocy medycznej w dniu 25 lipca 2015 roku był wzrost wartości glikemii, co skutkowało postawieniem epikryzy i rozpoczęciem leczenia insuliną. Brak jest zatem podstaw do uznania, że było to działanie podjęte wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W tym miejscu należy również zaznaczyć, iż dostarczenie zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do zatrudnienia wnioskodawcy wydane w 2014 roku, a zatem przed podjęciem zatrudnienia u płatnika było nieprawidłowe. Płatnik powinien skierować wnioskodawcę na badanie profilaktyczne zgodnie z treścią art. 229 k.p. Nie mniej jednak dopuszczenie pracownika bez aktualnego badania lekarskiego może obciążać pracodawcę a nie pracownika, który faktycznie podjął wykonywanie pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie R. T. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust.1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 121) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie zaś do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity Dz. U. z 2014 roku, poz. 159) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 ust. 1 i 2 powołanej ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wnioskodawca i płatnik składek zawarli umowę o pracę, która stanowiła podstawę do zastosowania powyżej wskazanej regulacji i przyjęcia, że R. T. podlega ubezpieczeniom. Ważność tej umowy została niesłusznie przez organ rentowy zakwestionowana. Niewątpliwie bowiem sporna umowa o pracę nie została zawarta dla pozorów, jest ważna i nie ma do niej zastosowania przepis art. 83 kodeksu cywilnego.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy. Zgodnie z treścią art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku, III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku, II UK 43/05, lex nr 189956).

Nawiązanie stosunku pracy powoduje konsekwencje prawne nie tylko w sferze prawa pracy, ale i w innych dziedzinach prawa. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek ziszczenia się określonych w ustawie skutków. Skutek ten po ich spełnieniu powstaje z mocy prawa. Nie można zatem wiązać zawarcia umowy o pracę, choćby zmierzała wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, z zamiarem obejścia prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II 320/04; lex nr 176910). Cel w postaci obejścia ubezpieczeniem społecznym i uzyskania z niego świadczeń nie jest bowiem sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, a przeciwnie – co zostało już wcześniej podniesione – jest konsekwencją uzyskania statutu pracownika.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy wstępują łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli ma być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie strona na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 14 marca 2001 roku, III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważanie, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy u tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustaw wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane, jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 roku, II UK 334/07, lex nr 531865).

Sąd Okręgowy podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, lex nr 152390), w którym to stwierdzono, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Nadto należy nadmienić, że w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, lex nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 24 lutego 2010 roku, II UK 204/09, lex nr 590241), w myśl którego o tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacanie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste zrealizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne jest więc, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku (I UK 43/10, lex nr 619658) słusznie wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystał z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowego oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W świetle poczynionych w rozpoznawanej sprawie ustaleń faktycznych nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę. Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że R. T. podjął pracę i ją świadczył, a pracodawca – to świadczenie przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie. Wnioskodawca faktycznie wykonywał w spornym okresie pracę u płatnika składek. Zajmował się czynnościami ogólnobudowlanymi o charakterze pomocniczym takimi jak asystowanie przy montażu termoizolacji, przygotowanie styropianu i kleju do montażu docieplenia, wykonanie czynności porządkowych na miejscu budowy. Nie ulega wątpliwości Sądu, że umowa o pracę była faktycznie wykonywana. Nie może w tym miejscu umknąć uwadze okoliczność, że wnioskodawca niewątpliwie miał problemy zdrowotne przed nawiązaniem spornej umowy o pracę. Nie mniej jednak nie może to dyskwalifikować zawartej umowy o pracę i prowadzić automatycznie do wniosku, że strony zawarły umowę pozorną tylko w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Po zasłabnięciu wnioskodawca powrócił do świadczenia pracy u płatnika. Wykonywał pod jego nadzorem czynności wynikające z umowy o pracę. W ocenie Sądu nie ma

wątpliwości, że było to zatrudnienie o charakterze pracowniczym, wnioskodawca świadczył za wynagrodzeniem pracą podporządkowaną.

W ocenie Sądu należycie zostały wyjaśnione i uprawdopodobnione motywy związane z zatrudnieniem wnioskodawcy. Płatnik wykazał, że w spornym okresie czasu wykonywał prace budowlane o w dużym zakresie (ocieplenie wielorodzinnego bloku mieszkalnego). Potrzebował pracowników i było go stać na zatrudnienie wnioskodawcy do prac pomocniczych. Przy czynnościach tych nie musiał już zatrudniać pracowników którzy w przeciwieństwie do wnioskodawcy mogli pracować na wysokości, na rusztowaniach. Postępowanie takie w ocenie Sądu należy ocenić jako racjonalne z punktu widzenia potrzeb firmy.

Na mocy art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących m.in. zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i przebiegu ubezpieczeń, a zatem ma prawo do kwestionowania podstaw ubezpieczenia, w tym umów o pracę, jako że rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Jednakże w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współzycia społecznego w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy (wyrok z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/06, lex nr 328015), wskazując, że na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

Zdaniem Sądu Okręgowego organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny, czy była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie tylko potwierdził fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy na rzecz płatnika, tym samym wykluczając pozorny charakter zatrudnienia.

O pozorności można mówić jedynie wówczas, gdy oświadczenie woli złożone jest drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. W ocenie Sądu postępowanie dowodowe wykazało, że praca była świadczona faktycznie pod kierownictwem przełożonego i było wypłacone wnioskodawcy wynagrodzenie. Praca była świadczona w reżimie pracowniczego podporządkowania, na bieżąco były wydawane polecenia i egzekwowana ich realizacja. Sam fakt, że wnioskodawca w okresie kilku dni po zawarciu umowy o pracę był hospitalizowany z uwagi na chorobę dopiero wcześniej zdiagnozowaną, nie może przekreślać realności zatrudnienia i przesądzać o pozorności zatrudnienia.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że R. T. podlega jako pracownik u płatnika składek P. T. obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 22 lipca 2015 roku.

W punkcie 2 sentencji Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na rzecz R. T. kwotę 2.400 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika wnioskodawcy została ustalona na podstawie § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia odwołania (tj. w od 1 stycznia 2016 roku do 27 października 2016 roku) przy przyjęciu stawki minimalnej od wartości przedmiotu sporu.